

Jeśli w czasie badania dziecka/ rozmowy z rodzicami zaczniesz podejrzewać, że dziecko może być ofiarą krzywdzenia, jako lekarz jesteś zobowiązany do podjęcia interwencji mającej na celu ochronę dziecka. Pamiętaj, że być może jesteś jedyną osobą, która zauważyła, że dziecku dzieje się krzywda. Nie lekceważ swoich podejrzeń: Twoje działanie może ocalić zdrowie i życie dziecka!

Międzynarodowa klasyfikacja chorób i problemów zdrowotnych ICD-10 wyróżnia jednostkę chorobową T74 – zespoły maltretowania, wśród których sklasyfikowane są wszystkie formy krzywdzenia dziecka.

Wystąpienie jednej z tych form staje się problemem medycznym, podlegającym interwencji służby zdrowia. Przedstawiciele służby zdrowia, podobnie jak wszyscy inni profesjonalści mający w swojej pracy kontakt z dziećmi, są prawnie zobowiązani do podejmowania interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka.

Przepisy dotyczące zachowania tajemnicy zawodowej nie wykluczają podjęcia interwencji. Ustawa o zawodzie lekarza i lekarza dentystry z 5.12.1996 r. w art. 40 definiuje tajemnicę zawodową lekarza, jednakże w paragrafie 2 określa możliwości odejścia od niej. Lekarz może odstąpić od zachowania tajemnicy w sytuacji, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie pacjenta bądź innych osób.

Analogiczne przepisy dotyczące tajemnicy zawodowej znajdują się w Ustawie o zawodach pielęgniarki i położnej z 5.07.1996 r.

1. W przypadku stwierdzenia w czasie badania w przychodni lub szpitalu objawów krzywdzenia dziecka, lekarz/pielęgniarka umieszcza w dokumentacji wewnętrznej (historii zdrowia i choroby) wpis o symptomach przemocy wobec dziecka oraz informacje uzyskane od dziecka i rodzica/opiekuna.
2. Osoba, która podejrzewa użycie przemocy wobec dziecka, przekazuje uzyskaną wiedzę przełożonemu (kierownikowi przychodni, ordynatorowi/oddziałowej).
3. Przełożony składa wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich i/lub zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury.
4. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka lekarz/pielęgniarka wzywa policję.
5. Lekarz może podjąć decyzję o zatrzymaniu dziecka w szpitalu, jeżeli uważa, że powrót do domu narazi dziecko na krzywdenie. W przypadku podjęcia takiej decyzji ma obowiązek niezwłocznie powiadomić sąd rodzinny i nieletnich właściwy dla położenia szpitala wraz z podaniem opisu sytuacji i przyczyn podjęcia działań.

Więcej na temat interwencji, a także wzory pism z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa można znaleźć na stronie www.fdds.pl.

CO POWIEDZIEĆ KAŻDEMU RODZICOWI?

Bycie rodzicem to jedna z najpiękniejszych, ale także najtrudniejszych ról życiowych, dlatego jest całkowicie naturalne, że czasami rodzice potrzebują wsparcia i pomocy. Są miejsca, w których rodzic może je otrzymać.

- ! Nigdy nie wolno potrząsać dzieckiem ani go bić. Nawet krótkie potrząsanie niemowlęciem, krzyk, czy klaps wywołany frustracją rodzica może dla malucha mieć groźne konsekwencje.
- ! Większość rodziców przeżywa stres związany z opieką i wychowaniem dziecka. Rodzice powinni wiedzieć, jakie potrzeby ma ich małe dziecko i jak się ono rozwija. To pomoże im zrozumieć ich rolę jako opiekunów i radzić sobie z trudnościami, które napotkają w czasie opieki nad dzieckiem.
- ! Jeśli rodzic czuje, że nie może sobie poradzić, że sytuacja wymyka mu się z rąk, powinien jak najszybciej poszukać wsparcia – niech poprosi kogoś z rodziny, przyjaciół o pomoc w opiece nad dzieckiem.
- ! Aby móc dobrze opiekować się dzieckiem, rodzic musi dbać o siebie. Nieszczęśliwy rodzic to także nieszczęśliwe dziecko.
- ! Warto szukać pomocy i wsparcia! Wiedza profesjonalistów czy innych rodziców ułatwi opiekę nad dzieckiem i jego wychowanie, pozwoli także rodzicowi zobaczyć, że nie jest osamotniony.

Powiedz rodzicowi o stronie www.fdds.pl

Fundacja Dajemy Dzieciom Się dla lekarzy i innych profesjonalistów pracujących z rodzicami i dziećmi przygotowała serwis internetowy poświęcony profilaktyce krzywdzenia małych dzieci.

Na portalu www.rodzice.fdds.pl znajdziesz:

- ! artykuły na temat profilaktyki krzywdzenia dzieci,
- ! standardy postępowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka,
- ! informacje o konferencjach i szkoleniach z zakresu zapobiegania przemocy,
- ! informacje o warsztatach i spotkaniach dla rodziców,
- ! dane teleadresowe i ofertę ośrodków w całej Polsce, które możesz polecić rodzicom.

Zatrzymajmy przemoc, zanim się pojawi!

Wydawca: Fundacja Dajemy Dzieciom Się,
ul. Walecznych 59, 03-926 Warszawa, www.fdds.pl
Program realizowany dzięki wsparciu:

CHILDRON

Jak chronić dzieci przed krzywdzeniem?

Rola lekarzy w zapobieganiu przemocy wobec najmłodszych dzieci.

© Tomasz Trojanowski - Fotolia.com

© graphypubdiff - Fotolia.com

Bycie rodzicem to jedna z najpiękniejszych, ale też najtrudniejszych ról życiowych.

Rodzice małych dzieci często doświadczają trudnych emocji: stresu, poczucia osamotnienia, zagubienia, przemęczenia. Czasami nie są przygotowani, aby radzić sobie z tymi trudnościami.

Jeśli w pierwszych miesiącach rodzicielstwa doświadczają także innych problemów, np. trudności w związku, borykają się z kłopotami ekonomicznymi czy chorobą własną, stres może zdominować ich myślenie i działanie, doprowadzając do zachowań krzywdzących dzieci.

Niemowlęta i dzieci do 3. roku życia stanowią wg danych WHO grupę najbardziej narażoną na krzywdzenie – są bezbronni, całkowicie zależni od rodziców i jednocześnie najbardziej podatni na urazy. Nawet krótkie potrząsanie niemowlęciem, krzyk czy klaps wywołany frustracją rodzica może dla malucha mieć groźne konsekwencje.

Często to właśnie frustracja rodzica, brak wiedzy nt. opieki i wychowania małego dziecka, nieumiejętność odczytywania jego potrzeb stają się początkiem przemocy wobec dziecka. Na tym etapie istnieje jeszcze szansa, by pomóc rodzicowi. Skierowanie go do miejsca, gdzie może znaleźć wsparcie, które pozwoli mu zwalczyć stres i nauczyć cieszyć się rodzicielstwem, może zminimalizować prawdopodobieństwo krzywdzenia dzieci.

JAK ZATRZYMAĆ PRZEMOC, ZANIM SIĘ POJAWI?

Trzy kroki, które mogą ochronić dziecko

1. Rodzice często wstydzą się zadawać pytania: szczególnie wtedy, gdy czują się bezradni. **Dlatego pamiętaj, żeby każdemu rodzicowi przekazać podstawowe informacje** (s. 6). Choć dla Ciebie pewne rzeczy są oczywiste, dla rodziców mogą być niezwykle odkrywczymi i pomocnymi.

2. **Naucz się identyfikować czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci. Jeśli rozpoznasz trzy lub więcej spośród czynników ryzyka w jednej rodzinie – skieruj rodziców do najbliższego ośrodka pomocy społecznej lub poradni psychologiczno-pedagogicznej bądź innej instytucji, która w Twoim mieście pracuje z rodzicami.**

3. Jeśli podejrzewasz, że dochodzi do przemocy wobec dziecka – powiadom o swoich podejrzeniach prokuraturę (informację, jak to zrobić, znajdziesz na stronie 5).

CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECI, CZYLI KIEDY RODZINA POTRZEBUJE WSPARCIA

Poniżej przedstawiamy listę czynników ryzyka krzywdzenia małych dzieci, które lekarz często może zaobserwować już podczas pierwszej wizyty rodzica z dzieckiem w poradni. Występowanie pojedynczego czynnika nie świadczy jednoznacznie, że w rodzinie dochodzi do krzywdzenia dziecka - pokazuje jednak, że ta rodzina może potrzebować większej uwagi i wsparcia. Jednocześnie należy pamiętać, że niektóre czynniki, nawet jeśli występują samodzielnie (np. przemoc wobec współmałżonka, uzależnienie rodzica), są wystarczającym powodem, aby interweniować.

Czynniki ryzyka ze strony rodzica/ów:

- | Brak kontroli nad emocjami
- | Agresja
- | Zaniedbywanie potrzeb dziecka (fizycznych, psychicznych)
- | Nieodpowiednia opieka nad dzieckiem (błędy w żywieniu, nieadekwatne do warunków pogodowych ubieranie dziecka itd.)
- | Nadopiekuńczość
- | Bezradność życiowa, nieprzystosowanie społeczne
- | Brak wiedzy na temat prawidłowego rozwoju dziecka
- | Niestosowanie się do zaleceń lekarza/pielęgniarki
- | Brak opieki lekarskiej podczas ciąży lub/i porodu

- | Trudny poród
- | Brak opieki medycznej i szczepień dziecka
- | Niepokojąca relacja rodzic - dziecko (rodzic unika kontaktu z dzieckiem, nie reaguje na płacz dziecka, nie mówi do niego, nie uśmiecha się do dziecka, niechętnie bierze dziecko na ręce)
- | Brak dbałości o higienę (swoją i/lub dziecka)
- | Nieletni rodzice
- | Niepełnosprawność intelektualna rodzica
- | Zaburzenia psychiczne, choroby psychiczne

Czynniki ryzyka ze strony dziecka:

- | Wcześnieństwo, mała urodzeniowa masa ciała
- | Wady wrodzone
- | Urazy okołoporodowe
- | Zaburzony rozwój psychomotoryczny
- | Niepełnosprawność
- | Nadpobudliwość
- | Częste lub przewlekłe choroby
- | Dziecko z alergią
- | Zachowania buntownicze, krnąbrność

Czynniki ryzyka związane z sytuacją społeczno-ekonomiczną rodziny

- | Trudna sytuacja ekonomiczna
- | Trudne warunki mieszkaniowe
- | Bezrobocie
- | Wielodzietność
- | Samotne rodzicielstwo
- | Przewlekła choroba członka bliskiej rodziny
- | Patologia w rodzinie: przemoc, uzależnienia
- | Inne dzieci przebywające w placówkach opiekuńczych/ rodzinach adopcyjnych/ zastępczych

Więcej na temat czynników ryzyka znajdziesz na stronie www.fdds.pl

Wiele z czynników ryzyka można stwierdzić w czasie rutynowego badania i wywiadu. Czasami rodzice sami udzielają informacji, które wskazują, że nie są przygotowani do radzenia sobie ze stresem rodzicielskim.